

„Boldog embernek tartom magamat”

Bartusz-Dobosi László
(1971, Siófok)
író, Pécssett él,
Bertha Bulcsu-díjas

Interjú Bartusz-Dobosi Lászlóval

Bartusz-Dobosi László Bertha Bulcsu-émlékdíjas író augusztusban ünnepli 50. születésnapját. Ebből az alkalomból kérdeztük munkásságáról, kitűzött céljairól, Csengey Dénesről és terveiről.

– Amikor kiderült, hogy nem tudunk személyesen beszélgetni, eszembe jutott Pilinszky egyik versének első sora: „Hányféle találkozás, Istenem, együttlét, különválás, búcsúzás!” Vajon mi lenne a világgal az internet adta lehetőségek nélkül?

– Ez ma már az életünk része, sőt, bizonyos szempontból annak megkönnyítője és egyben megnehezítője is. Olyan „fóruma”, kihívása, amire mindenkinek meg kell adnia a maga válaszát. Jómagam azt vallom, hogy a szélsőségek sohasem jók, ezért igyekszem mind a tőle való függőségtől, de a végletes kárhóztatásától is távol tartani magamat. Mint tanár, és mint író, nem is tehetek egyebet, ezen a fórumon keresztül (is) tudom tartani a kapcsolatot, sőt, az elmúlt járványidőszakban szinte csak ezen keresztül tudtam.

– Felsorolni is nehéz, mi mindennel foglalkozik: folyamatosan publikál irodalmi lapokban, szerkeszt, konferenciák rendszeres résztvevője, iskolát vezet. Mi az, amit fiatal pályakezdőként elszántan kitűzött maga elé, és mit sikerült megvalósítania? Mi az, ami elmaradt, esetleg átalakult egy újabb elhatározássá?

– Későn érő típus vagyok, így ifjabb koromban csak futottam a társaim és az események

után, nem voltam tudatos. Az, hogy tanár és író lettem, nem volt elhatározott szándék, inkább belecsöppentem. Persze nem véletlenül, hiszen mindig is vonzott, hogy az emberekkel, a fiatalokkal foglalkozzam, például 1992 óta cserkészkedem. Az 1980-as évek derekán otthon megtaláltam édesanyám irodai írógépét, azóta írok, verem a billentyűket rendületlenül. Ebben a két tevékenységi formában tudom leginkább kiteljesíteni önmagamat, ezekben vagyok a helyemen.

– Gyermek- és ifjúkora a kommunista rendszerben telt, de az egyetemi évekre már az új rendszerben került sor. Tudományos, irodalmi életére mindez mennyire volt hatással?

– A Balaton partján, Siófokon nőttem fel, aminek mindig is megvolt az a kettőssége, ami egyébiránt pont a felnőtté válásomkor lezajló rendszerváltozásnak is: ebből is egy kicsi, abból is egy kicsi. A Kádár-rendszer vergődése és a dolláros boltok különös, idegen világa, Trabantok és nyugati autók természetellenes keveredése kísérték ezeket az éveimet. Középiszkolás koromban egy olyan budapesti iskolába jártam, amelynek az ablakából a Parlament épületére lehetett látni, így szimbolikus és való-

ságos értelemben is páholyból néztük végig a hatalmas vörös csillag eltávolítását országunk „tetejéről”. Összességében nagyon hálás vagyok, hogy ennek az átmeneti korszaknak már felnőtt fejjel a részese lehettem, mert úgy érzem, rengeteg tapasztalatot gyűjtöttem a különféle rendszerekről.

– *Idén harminc éve, hogy elhunyt Csengey Dénes. Doktori disszertációja az ő munkásságának kutatása volt. Az Ön számára miért fontos életművének ápolása, szellemi örökségének életben tartása?*

– Csengey Dénes annak a rendszerváltozásnak volt emblematikus alakja, amely az én életem szempontjából is meghatározó volt. Mint korábban említettem, középiskolásként belecsöppentem ennek a mindent felforgató eseménynek a kellős közepébe, ahol tényleg mindenki politizált, tervezgett, „közéletet élt”. Csengeyt, aki amúgy rendkívül fiatalon, mindössze 38 évesen hunyt el, mint író ismertem meg először, s csak később mint politikust. Nagy antikváriumba járó voltam, s egyszer a kezembe akadt egyetlen regénye, a *Találkozások az angyallal*, ami azonnal elvarázsolt. A nyelvezte, a gondolkodásmódja, gazdag metaforikája. Abban a pillanatban tudtam, hogy ehhez az emberhez nekem egyszer még közöm lesz. Személyesen sajnos sohasem ismerkedtünk meg, tanárként azonban önhatalmúlag bevettem a tananyagba. Minden könyvét beszereztem, a róla szóló filmeket, írásokat gyűjtöttem. Milyen tiszteltem benne, hogy ő még annak az azóta már kihalt politikusi elitnek volt a tagja, akik azt mondták, ami volt, és nem azt, amit az emberek hallani akartak. Morálisan megkérdőjelezhetetlen volt. Hatalmas veszteségként élttem meg korai halálát. A Művészeti Akadémia jóvoltából, halálának 30. évfordulójára, lehetőségem nyílt megírni egy, a munkásságát áttekintő monográfiát, amiben a Csengey-család és a Pécsi Egyetemen Mekis D. János is nagyon sokat segítettek. Ez egyben a tizenegyedik önálló kötetem is lett.

– *Idén ünnepli az 50. születésnapját. Hogyan összegezné az elmúlt fél évszázad tapasztalatait?*

– Azt csináltam, azt csinálhattam, amit szeretek, amihez értek. A hivatásom a munkám, és fordítva. Nem is kívánhatnék többet. Van egy szerető és minden szempontból társamnak tekinthető feleségem, három szép és tehetséges gyermekem, évtizedeket átívelő barátságaim, sok kedves és értelmes diákom, jó szomszédaim, publikálási lehetőségeim. Jut időm az írásra, az olvasásra, az erdei kutyasétáltatásra, vagy éppen a jó beszélgetésekre. Boldog embernek tartom magamat.

– *Milyen terveit, álmait vannak a közeli és a távoli jövőben?*

– Az idei nyártól a Mathias Corvinus Collegium vezető oktatójaként már Kárpát-medencei szinten van lehetőségem a tehetséges középiskolás diákokkal foglalkozni. Elnyertem a Művészeti Akadémia életút-díját, ennek keretében lesz lehetőségem megírni régi nagy álmomat, egy úgynevezett kertieszé-kötetet. Ez amolyan rövid, néhány oldalas, filozofikus, „lelkigyakorlatos” könyv lesz, amely visszatükrözi katolikus hitemben és a kertészkedéseimben megtanult legfőbb élettapasztalataimat is.

Diósi Mária

Diósi Mária
(Nagyvárad, 2000)
a Petőfi Irodalmi Múzeum
Oláh János-ösztöndíjas
szerkesztője, mentor